Joonas Keskinen
Päällikkö, Taidetestaajat
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto
23.10.2023

Taidetestaajat-kulttuurikasvastusohjelman tämänhetkinen tilanne ja jatkuvuus; mahdollisuudet rahoituspohjan vakinaistamiseen?

Suomen suurin ja ainoa valtakunnallinen kulttuurikasvatusohjelma Taidetestaajat on jo kuuden lukuvuoden ajan vienyt kaikki Suomen kahdeksasluokkalaiset nuoret opettajineen (n. 68 000 henkeä/lukuvuosi) kokemaan korkealaatuista taidetta esimerkiksi teatteriin, taidemuseoon tai oopperaan. Pääsylippujen lisäksi ohjelman budjetista katetaan kouluryhmien matkakulut. Elämyksen jälkeen nuoret arvioivat kokemuksensa, ja arviot ovat kaikkien luettavissa taidetestaajat.fi-verkkosivuilla. Arviot ohjaavat paitsi toiminnan kehittämistä, myös koko Suomen taidekenttää nuorten huomioimisessa ja samalla tulevaisuuden yleisöjen rakentamisessa. Taidetestaajat nostaa perusopetuksen tasoa, edistää alueellista tasa-arvoa, lisää taiteenlukutaitoa ja edistää oppilaiden hyvinvointia.

Yksityiset säätiöt Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden ovat toimineet ohjelman päärahoittajina jo vuodesta 2016. Eduskunta on tukenut toimintaa vuodesta 2020 sivistys- ja tiedejaoston päättämistä joululahjarahoista n. 15–20 % osuudella vuosittaisesta n. 7 M€ rahoituksesta (eduskunnan osuus 1–1,4 M€/ vuosi). Säätiöt ovat päättäneet jatkaa toiminnan rahoittamista vuoteen 2027 saakka. Ohjelman täysimittainen toteuttaminen vaatii valtion mukanaoloa myös kausilla 2024–27. Syksystä 2027 säätiöt lopettavat rahoituksen kokonaan, ja taidetestaus on saatava pysyväksi osaksi suomalaista perusopetusta ja valtion budjettiin.

Vaikka Taidetestaajat-ohjelmalle ei ole valtion budjetissa osoitettu omaa budjettiriviä, toivomme, että hallituskaudella 2023–27 valtion budjetista löytyy osarahoitus ohjelman toteutukseen. Budjettirahoituksen lisäksi toivomme edelleen eduskunnan joululahjarahaa. Kokonaissumman tulisi kasvaa nykyisestä 1 M€ / vuosi asteittain kohti lukuvuoden 2027–28 täyttä valtionrahoitusta. Kun säätiöt ovat maksaneet toiminnan kehitysvaiheesta ja toteutuksesta jo kymmeniä miljoonia euroja, on sekä koulujen että taidekentän kannattamaan Taidetestaajat-ohjelmaan sijoittaminen valtiolle järkevää ja tehokasta varojen käyttöä.

Taidetestaajat-vierailuja on tehty yhteensä jo yli 650 000 ja suomalaisia taideorganisaatioita mukana on ollut 119, vapaan kentän toimijoista Kansallisoopperaan. Vaikka osallistuminen on kouluille vapaaehtoista, olemme vuosittain saavuttaneet 100 %:n ilmoittautumisasteen; käytännössä siis jokainen Suomen kahdeksasluokkalainen pääsee testaamaan taidetta ja osalliseksi Suomen taidekenttää – yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti ja asuinpaikkaan katsomatta. Taidetestaus on paitsi taide- ja kulttuurikasvatusta, myös kansalais-, demokratia- ja sivistyskasvatusta, mistä osoituksena lukuisat ohjelman saamat tunnustukset, kuten oikeusministeriön

demokratiapalkinnon kunniamaininta (2022) sekä SIVISTAn Sivistyksen puolesta -palkinto (2023).

Keväällä -23 toteutetun opettajille ja rehtoreille suunnatun kyselyn mukaan 100 % vastaajista (n=172) pitää Taidetestausta tärkeänä (ka. 4,42/5) ja 97,7 % vastaajista (n=171) kokee, että taidevierailuja varten tarvitaan jatkossakin koulun ulkopuolinen koordinoiva toimija. Kevään -23 taidekentälle suunnatun kyselyn palautteen perusteella 100 % vastaajista (n=38) pitää toimintaa tärkeänä (ka. 5/5) ja toivoo toiminnan jatkuvan (ka. 5/5).

Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden ovat käyttäneet Taidetestaajat-toimintaan ja sen kehittämiseen yhteensä jo lähes 35 M€ ja valtio toistaiseksi (lukuvuosina 2020–2024) 5,15 M€. Eduskunnan toiminnalle osoittama tuki on ollut ensiarvoisen tärkeää. Tavoitteena on, että toimivaksi todettu, lasten ja nuorten kulttuurisia oikeuksia sekä osallisuutta yhdenvertaisesti edistävä Taidetestaajat on tulevaisuudessa pysyvä osa suomalaista peruskoulua. Kun julkiseen rahoitukseen kohdistuu edelleen suuria paineita, säätiöt ovat toistaiseksi edelleen valmiit osallistumaan toiminnan kustannuksiin kuluvan hallituskauden ajan. Taidetestauksen kustannukset ovat noin 7 M€ lukuvuodessa.

Lisätietoja:

Joonas Keskinen
Päällikkö, Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelma
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto
Joonas.keskinen@taidetestaajat.fi
+358 44 978 4893